

SLOVO ÚVODEM

MUDr. Alena Šebková
členka předsednictva ČLS JEP

Vážené novinářky, vážení novináři,

dovolte mi, abych vás jako členka předsednictva ČLS JEP, která má na starosti mj. komunikaci s veřejností, přivítala u druhého vydání ČLS JEP Newsletteru-Media.

Letošní jaro bylo v Purkyňově společnosti bohaté na události – ať už šlo o nový cyklus pravidelných tiskových konferencí, na nichž svá témata představují jednotlivé odborné společnosti, či o podvečerní diskusní setkání Club JEP. A tou nejvýznamnější událostí samozřejmě byl již 66. Purkyňův den v Libochovicích.

Pokud vám některá z akcí ČLS JEP unikla nebo byste naopak měli zájem připomenout si ji znovu, v ČLS JEP Newsletter-Media najdete jejich stručný přehled i s několika zajímavostmi navíc, a hlavně s odkazy, na kterých můžete zhlédnout záznam. Věřím, že vám tím zpříjemníme a obohatíme prázdninový čas – a budeme potěšeni, když zde najdete i inspiraci pro svou práci.

66. PURKYŇŮV DEN

Cena Jana Evangelisty Purkyně pro prof. Tomáše Hanuše

Tradiční slavnostní zasedání České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně v Libochovicích, Purkyňově rodišti, proběhlo letos 12. červa. Při této příležitosti byla z rozhodnutí předsednictva ČLS JEP udělena na návrh České urologické společnosti ČLS JEP letošní Cena Jana Evangelisty Purkyně **prof. MUDr. Tomáši Hanušovi, DrSc.**

Budoucí profesor Hanuš promoval na Fakultě všeobecného lékařství UK v Praze v roce 1975. Nastoupil na nově otevřenou Urologickou kliniku nynější Všeobecné fakultní nemocnice v Praze a 1. lékařské fakulty UK. V r. 1987 získal titul kandidáta věd po obhajobě disertační práce Diagnostika a terapie dysfunkcí dolních močových cest a v r. 1992 byl na 1. LF UK habilitován na docenta urologie po předložení práce s titulem Poruchy urodynamiky. V r. 2004 obhájil doktorát věd na Komenského Univerzitě v Bratislavě na téma Klinická aplikace moderních principů urodynamiky a v témže roce byl jmenován profesorem urologie Univerzity Karlovy v Praze. Získal specializaci v onkourologii na SZÚ v Bratislavě. V letech 2009–2021 zastával funkci přednosty Urologické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze. Je vedoucím katedry urologie IPVZ. V letech 1999–2020 Akademická půda přivedla Tomáše Hanuše do funkce proděkana pro klinickou výuku 1. LF UK v r. 1999 a tuto funkci nepřetržitě vykonával do roku 2020.

Absolvoval řadu zahraničních studijních pobytů. Věnoval se funkční a ženské urologii, poprvé v ČR zavedl intermitentní katetrizaci, synchronní urodynamický záznam a popsal výsledky klinického použití arteficiálního svěrače v ČR. Podílel se na významných publikacích v European Urology a na kapitolách v zahraničních monografiích Incontinence, Neurogenic Bladder. Provádí

velmi zkušeně komplikované onkourologické operace a náročné rekonstrukční výkony. Je autorem či spoluautorem 16 monografií, 51 přehledných kapitol a 187 původních článků.

V letech 1993–2008 byl prof. Hanuš předsedou České urologické společnosti ČLS JEP (ČUS). Díky jeho osobnosti se česká urologie rychle zapojila do proudu světové urologie. S tím souvisí jeho poslední významné publikace – Historie urologických pracovišť v ČR a Česká urologie na přelomu tisíciletí. V rámci svého členství ve výborech Evropské urologické asociace prosazoval evropské požadavky v urologickém vzdělávání do českých vzdělávacích dokumentů. Opakovaně získal cenu ČUS za nejlepší publikaci. Je držitelem čestné medaile 1. LF UK, zlaté medaile Slovenské lékařské společnosti a medaile prof. Eduarda Hradce. V roce 2018 byl v Londýně jmenován čestným členem Evropské urologické asociace.

Prof. Hanuš od dětství jezdí na chalupu do Krkonoš a hraje na harmonium. Rád zdolává na kole či pěšky nejen krkonošské kopce, stále ve výborné kondici, plný nápadů a myšlenek. Je ženatý, má tři děti a osm vnoučat.

Zlatou medaili ČLS JEP v Libochovicích převzal prof. Stanislav Tůma

U příležitosti 66. Purkyňova dne bylo uděleno rovněž druhé nejvyšší ocenění České lékařské společnosti J. E. Purkyně pediatriu a radiologovi **prof. MUDr. Stanislavu Tůmovi, CSc.**, zakladateli a prvnímu přednostovi Kliniky zobrazovacích metod 2. LF UK a FN Motol v Praze, který letos v březnu oslavil své devadesáté narozeniny.

Záznam ke zhlédnutí

www.youtube.com/watch?v=07vveEXG2ac

AKTUALITA

Čestné členství ČLS JEP prof. Janu Kilianovi

Dne 21. 5. 2024 předal v Plzni prof. Svačina slavnostně diplom čestného členství ČLS JEP čelnému představiteli české stomatologie profesorovi **MUDr. Janu Kilianovi, DrSc.**

Průkopník moderního preventivního a dětského zubního lékařství s řadou priorit v oblasti dentální traumatologie se na jaře letošního roku dožil 90 let. Jeho odborné aktivity však dalece přesahovaly obor stomatologie – působil také v

oblasti forenzní medicíny a podílel se antropologicko-medicínském historickém bádání ve spolupráci s prof. Emanuelem Vlčkem a jeho týmem.

TISKOVÁ KONFERENCE

Pracovní lékařství v tržním hospodářství 21. století

Na tiskové konferenci 22. května představila svoji problematiku **Společnost pracovního lékařství ČLS JEP**. Tento interdisciplinární obor se zabývá studiem vlivu práce a pracovních podmínek na zdravotní stav zaměstnanců, prevencí, diagnostikou, léčbou a posudkovými aspekty nemocí způsobených nebo zhoršených pracovními podmínkami, a v tomto smyslu zahrnuje i výkon státního zdravotního dozoru. Na některá z témat jsme se po tiskové konferenci doptali **prof. MUDr. Milana Tučka, CSc.**,

z Ústavu hygieny a epidemiologie 1. LF UK a VFN v Praze a předsedy Společnosti pracovního lékařství ČLS JEP.

Pane profesore, na tiskové konferenci jste mj. uvedl, že „... dosažení přiměřeného zdraví při práci jako nesporné a ekonomicky obtížně vyčíslitelné hodnoty je v podmínkách snah o zvýšení kvantity a kvality produkce či služeb při minimalizaci nákladů na ně a stárnutí pracovní populace stále komplikovanější“. Jak se tedy daří pracovnímu lékařství v Česku?

Daří se mu, jak to poměry umožňují. Bohužel, zdá se, že na zaměstnance je nakládáno stále více normativní práce, což má za následek jejich přetěžování, zejména pokud se nestřídají. Některé nemoci z povolání, zejména při práci s vibračními nástroji, ať už nervů nebo pohybového aparátu, vznikají za stále kratší dobu od nástupu do zaměstnání. Příčin může být více – na pracovníky mohou být kladeny tvrdší normy práce, nejsou odpovídajícím způsobem posouzeni již při nástupu do práce nebo se jejich zdravotní rizika ve vztahu k práci přehlížejí.

Je pracovních lékařů v Česku dostatek, aby zvládli vše od prevence, pracovnílékařských služeb pro zaměstnavatele a jejich zaměstnance až třeba po posuzování nemocí z povolání?

V celé ČR je jen několik desítek lékařů atestovaných v pracovní medicíně, soustředí se převážně na klinikách pracovního lékařství a odděleních nemocí z povolání, kde provádějí především posudkovou činnost. Někteří poskytují i pracovnílékařské služby pro zaměstnavatele, nicméně v této oblasti se musíme spoléhat spíše na praktické lékaře. Legislativa od nich nevyžaduje žádné speciální vzdělání, je to velmi rozvolněný způsob poskytování služeb. Úplně smířený s tím nejsem, pracovní medicína je podle mne postavena především na tom, že lékař musí poznat podmínky, za jakých lidé pracují – tak jak to bylo například svého času nastaveno v Baťově Zlíně. Navíc i praktických lékařů je málo, takže se celý systém pomalu sune do roviny „zaměstnavateli, udělej sám něco pro to, aby tví lidé byli zdraví, aby pracovali poměrně výkonně až do důchodu, tedy vymysli pro ně nějaké programy podpory zdraví“ – ale skutečná ochrana zdraví, která vyžaduje kontrolní a legislativní přístup, možná někdy i sankce, se poněkud odsouvá na vedlejší kolej, protože to není pro podniky moc žádoucí téma.

Jak se v pracovním lékařství uplatňují principy medicíny postavené na důkazech?

Evidence-based medicína se samozřejmě promítá i do pracovního lékařství. Máme poměrně dobře nastavené standardy pro posuzování nemocí z povolání nebo pro hygienické a epidemiologické posouzení pracovních podmínek. Horší je to z hlediska preventivních vyšetření, protože Ústav zdravotnických informací a statistiky jejich evidenci nevyžaduje, takže ani nevíme, kolik preventivních prohlídek se provedlo, jaká vyšetření se v jejich rámci udělala, kolik lidí bylo způsobilých k výkonu příslušné práce, kolik jich bylo způsobilých s podmínkou a kolik nezpůsobilých. Tyhle statistiky neexistují, ale existovat by měly.

V mezinárodním kontextu jsme se pak v Evropě zatím dohodli na harmonizaci přístupu k rizikům vyplývajícím z noční práce, z expozice svářečským dýmům a hluku.

Záznam ke zhlédnutí

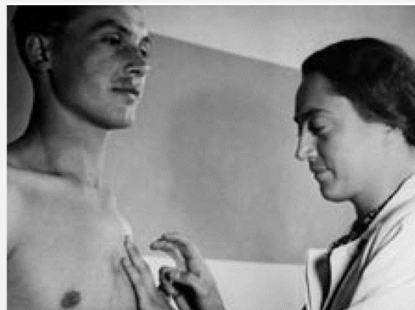
www.cls.cz/tiskove-konference-a-cluby-cls-jep/tiskova-konference-cls-jep-ze-dne-22-5-2024-pracovni-lekarstvi-v-trznim-hospodarstvi-21-stoleti-13228

Z HISTORIE OBORU PRACOVNÍ LÉKAŘSTVÍ V ČR

System péče o zdraví ve firmě Baťa a.s. Zlín

V publikaci Baťova nemocnice ve Zlíně 1927–2002 nás prof. Tuček upozornil na text MUDr. Olgy Gröschlové, která v něm popsala vysokou úroveň závodní zdravotní péče v Baťových závodech do roku 1945, v jejímž systému lze najít řadu podnětů využitelných i dnes.

„Baťa kladl důraz nejen na zdravotní péči, ale zejména na prevenci. V Baťově nemocnici, která byla zřízena v r. 1927 jako ústav závodní, byla zdravotní výchova a prevence součástí organizačního řádu. Nemocnice brzy převzala ve Zlíně a přilehlém regionu povinnosti veřejné nemocnice a provozovala bezplatné zdravotní poradny pro širokou veřejnost. Jejich financování by nebylo možné bez existence tzv. Baťova podpůrného fondu.

Největší pozornost byla v tomto závodním ústavu věnována závodní zdravotní péči. Každý nově přijatý zaměstnanec prošel kompletní lékařskou prohlídkou, která kromě celkového vyšetření zahrnovala i antropometrické vyšetření vč. určení konstitučního typu. Konstituce a biotypologie byly používány při posuzování vhodnosti pracovního zařazení. Pracovníci byli podrobeni i psychotestům. U vedoucích pracovníků se používal test inteligenční a úřednický, u dělnických profesí test na výkonnost a přesnost. Na základě zhodnocení všech ukazatelů byli pracovníci zařazeni do pěti skupin, a podle toho byla stanovena četnost preventivních prohlídek.

Evidence nemocí z povolání a průmyslových otrav byla organizačně zařazena do oddělení Zábрана úrazů. Zaměstnanci, kteří pracovali v riziku, kde mohlo dojít k poškození zdraví z práce chemickými škodlivinami nebo mechanickým způsobem, byli zařazováni do seznamů se zvýšeným pracovním rizikem a prohlíženi vždy z jedné dílny současně.

Závodní lékaři zajišťovali provádění periodických preventivních prohlídek. Pokud v menším podniku závodní lékař chyběl, mohl se dělník obrátit na lékaře Úřadu práce. Pokud tento zjistil v rámci preventivní prohlídky poškození zdraví z práce, předal informaci oddělení Zábrazy úrazů, jež mělo za úkol sjednat na pracovišti nápravu. V případě vzniku nemoci z povolání podal kompetentní lékař hlášení sociálně-zdravotnímu ústavu, který zajistil vše potřebné k přeřazení a odškodnění.

Uvedené nemoci však způsobovaly zaměstnavateli potíže, zvláště pokud šlo o dělníky vykonávající specializované činnosti. Např. poklepávači, kteří byli vystaveni riziku vibrací (v tomto případě působícímu zejména na ruce) byli pravidelně střídáni, aby onemocnění z vibrací nevzniklo. Navíc byla věnována též pozornost tzv. pracovním stigmatům, což podnítilo navrhování vhodnějších typů nástrojů, případně změny konstrukce celých strojů.

Povinností závodních lékařů bylo (mimo provádění preventivních prohlídek) alespoň jednou měsíčně projít na svém úseku všechna pracoviště. Kontrolovali proozy, sklady, pomocné místnosti, všímali si větrání, osvětlení (denního i umělého), likvidace odpadů, pořádku na sociálně-hygienickém zařízení, zásobování vodou, odsávání, používání ochranných pracovních prostředků, organizace práce, zpracovávaných surovin, technologie, konstrukce strojů z hlediska fyziologie práce. Dále k jejich povinnostem patřil dozor nad výživou, závodním stravováním, účelnými vyrovnávacími sporty a rehabilitačním cvičením.“

(kráceno)

HARMONOGRAM NADCHÁZEJÍCÍCH TISKOVÝCH KONFERENCÍ

odborných společností ČLS JEP v Lékařském domě v Praze

25. září od 10.00 hod.

Národní screening aneurysmat abdominální aorty

Česká angiologická společnost ČLS JEP a Česká společnost intervenční radiologie ČLS JEP

24. října od 10.00 hod.

Světový den osteoporózy

Společnost pro metabolická onemocnění skeletu ČLS JEP

20. listopadu od 10.00 hod.

Reforma intenzivní péče

Česká společnost anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny ČLS JEP

11. prosince od 10.00 hod.

Téma bude upřesněno

Česká společnost paliativní medicíny ČLS JEP

TISKOVÁ KONFERENCE

Aktuální vývoj v revmatologii

Česká revmatologická společnost ČLS JEP před nedávnem oslavila 55 let své existence, během nichž prošla významným vývojem. Od svého založení se zaměřuje na sdružování odborníků v oblasti revmatologie a na podporu rozvoje tohoto oboru zabývajícího se výzkumem, diagnózou a léčbou zánětlivých i nezánnětlivých revmatických nemocí kloubů, šlach, svalů a příbuzných struktur.

Během tiskové konference 18. června se pozornost soustředila na dvě méně známé diagnózy, jejichž léčbou se revmatologové zabývají – systémové vaskulitidy a systémový lupus erythematoses.

„Vaskulitidy představují velmi vzácnou a heterogenní skupinu zánětlivých onemocnění cév, které mohou způsobit jejich poškození a vést k závažným komplikacím včetně selhání vnitřních orgánů, krvácení a ohrožení života. Vinou svého potenciálu postihovat důležité orgány těla jsou vaskulitidy vážným zdravotním problémem,“ uvedl **prof. MUDr. Ladislav Šenolt, Ph.D.**, předseda České revmatologické společnosti ČLS JEP a vedoucí Oddělení experimentální revmatologie Revmatologického ústavu, Praha.

Diagnostika vaskulitid je náročná a vyžaduje mezioborovou spolupráci a kombinaci klinických, laboratorních a zobrazovacích metod. Klíčové pro zlepšení prognózy pacientů a minimalizaci dlouhodobých následků jsou v časná diagnóza a správná léčba kontrolující zánět a předcházející dalšímu poškození. *„Na základě nových poznatků o patogenezi onemocnění byla vyvinuta specifická neboli cílená léčba, která zasahuje na různých úrovních zánětlivé kaskády, a závisí na typu a závažnosti vaskulitidy,“* uvedl prof. Šenolt.

Druhému z témat tiskové konference se věnoval **prof. MUDr. Pavel Horák, CSc.**, vědecký sekretář České revmatologické společnosti ČLS JEP a přednosta III. interní nefrologické, revmatologické a endokrinologické kliniky LF UP a FN Olomouc. Jako zajímavost uvedl, že slovo „lupus“ v latině znamená vlk. Historicky tak bylo onemocnění pojmenováno kvůli kožním lézím, které vzdáleně připomínaly pokousání nebo poškrábání právě od vlka.

„Systémový lupus představuje závažnou autoimunitní chorobu, která postihuje častěji ženy v reprodukčním věku. Jeho průběh je velmi různorodý a zahrnuje celou škálu projevů od mírnější kožní a kloubní formy přes středně závažné stavy až po stavy ohrožující život. Pro lékaře představuje vždy diagnostickou výzvu pro své velmi pestré klinické projevy. Skutečně se táhne celou medicínou jako pověstná červená nit, protože se může projevovat prakticky ve všech tělesných systémech“ uvedl prof. Horák. Pacienti s tímto onemocněním si podle něj zaslouží velkou pozornost. Nová léčiva, jakož i nová strategie léčby přispívají ke zlepšení kvality života nemocných a snižují rovněž riziko chorob, které jsou na ni navázány.

Česká revmatologická společnost ČLS JEP se soustavně zapojuje do osvětových akcí, čímž přispívá ke zlepšení kvality péče o pacienty s revmatickými chorobami, a spolupracuje s pacientskou organizací **Revma Liga**, na jejichž internetových stránkách (www.revmaliga.cz) lze najít mnoho garantovaných informací o revmatických onemocněních pro širokou veřejnost.

Záznam ke zhlédnutí

<https://www.cls.cz/tiskove-konference-a-cluby-cls-jep/tiskova-konference-ze-dne-18-6-2024-na-tema-aktualni-vyvoj-v-revmatologii-13243>

XXXVII. SETKÁNÍ CLUB JEP

Architektura nemocnic

Patří budoucnost monoblokům, nebo nemocnicím pavilonového typu? Proč v Česku tak neradi bouráme staré budovy v areálech? A věděli jste, že krása je architektonická funkce, která dokáže zkrátit dobu uzdravování? O architektuře nemocnic 21. století v dubnovém Club JEP hovořili prof. Štěpán Svačinou a prof. Vladimír Palička s Ing. arch. Michalem Juhou z Fakulty architektury ČVUT, Ing. arch. Janem Topinkou z ateliéru Domy Architects a PhDr. Martinem Šamajem z Fakulty zdravotnických věd Univerzity Palackého.

Záznam ke zhlédnutí

www.cls.cz/tiskove-konference-a-cluby-cls-jep/xxxvii-setkani-clubu-jep-ze-dne-23-4-2024-na-tema-architektura-nemocnic-13190

XXXVIII. SETKÁNÍ CLUB JEP

Češi a Němci v muzeu

Květnové dny byly příležitostí vrátit se v Club JEP do let, která formovala soužití Čechů a Němců v mladé Československé republice. Trvalo dalších více než 75 let, než se po mnoha peripetích téměř současně otevřelo v Mnichově Sudetoněmecké muzeum a v Ústí nad Labem stálá expozice Naši Němci. O čem vypovídají muzea coby „Gedächtnisspeicher“, tedy jakési obilnice, sýpky nebo prostě špejchary paměti? O tom diskutovali s Mgr. Martinem Krskem, senátorem zvoleným za Ústecký kraj, PhDr. Miroslavem Kunštátem, Ph.D., z Fakulty sociálních věd UK, doc. PhDr. Petrem Kourou, Ph.D., ředitelem Collegium Bohemicum, Mgr. Václavem Houfkem, ředitelem Muzea města Ústí nad Labem, Mgr. Tomášem Okurkou, Ph.D., vědeckým pracovníkem téže instituce, a doc. PhDr. Kristinou Kaiserovou, CSc., předsedkyní Společnosti pro dějiny Němců v Čechách.

Záznam ke zhlédnutí

www.cls.cz/tiskove-konference-a-cluby-cls-jep/xxxviii-setkani-clubu-jep-ze-dne-9-5-2024-na-tema-cesi-a-nemci-v-muzeu-13206

XXXIX. SETKÁNÍ CLUB JEP

3D tisk v medicíně

3D tisk není technologickým výstřelkem poslední doby, je tu s námi již déle než 40 let. Od začátku bylo jasné, že se bude v medicíně hodit, jen se hledaly vhodné cesty, jak jej využít. Mimochodem, první v praxi použitý 3D vytištěný čelistní implantát na světě vznikl na Stomatologické klinice 1. LF UK a VFN v Praze. Dnes zažívá 3D tisk další boom díky produkci cenově dostupných 3D tiskáren i materiálů. Pro medicínu to představuje výzvu, jak do týmů pečujících o pacienty optimálně začlenit specialisty vzdělané v matematickém modelování a jak 3D tisk v rámci nemocnic ideálně centralizovat. O tom a o mnoha dalších aspektech využití 3D tisku ve medicíně v červnovém Club JEP hovoří prof. Štěpán Svačina a doc. Roman Šmucler s prof. MUDr. Petrem Štouračem, Ph.D., ze Simulačního centra Masarykovy univerzity, doc. Ing. Lukášem Čapkem, Ph.D., předsedou České společnosti pro 3D tisk ČLS JEP,

doc. MUDr. Milanem Krčíčkou, Ph.D., z Kliniky úrazové chirurgie LF MU a FN Brno,
a doc. MUDr. Martinem Molitorem, Ph.D., přednostou Kliniky plastické chirurgie
1. LF UK a FN Bulovka.

Záznam ke zhlédnutí

www.cls.cz/tiskove-konference-a-cluby-cls-jep/xxxix-setkani-club-jep-ze-dne-5-6-2024-na-tema-3d-tisk-v-medicine-13235

HARMONOGRAM NADCHÁZEJÍCÍCH SETKÁNÍ CLUB JEP

24. září od 17.00 hod.

Umělá inteligence ve zdravotnictví

Lékařský dům, Praha

16. října od 17.00 hod.

Téma bude upřesněno

Lékařský dům, Praha

6. listopadu od 17.00 hod.

Téma bude upřesněno

Lékařský dům, Praha

4. prosince od 17.00 hod.

Téma bude upřesněno

Lékařský dům, Praha

ČLS JEP Newsletter-Media

Ročník 1 • Číslo 2 • Červen 2024

K odběru ČLS JEP Newsletter-Media se můžete přihlásit na e-mailové adrese czma@cls.cz